

Çocuklarda Tepki Stilleri Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuklarda Tepki Stilleri Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19016>

Özet

Çocuklarda Tepki Stilleri Ölçeği, Burcu Özgülük tarafından 2009 yılında gerçekleştirilen bir yüksek lisans tezi kapsamında Türkçe'ye uyarlanmış olan bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, bireylerin zorlayıcı durumlara ve özellikle olumsuz ruh hallerine karşı geliştirdikleri bilişsel ve davranışsal tepki stillerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçeğin temel amacı, Tepki Stilleri Teorisi çerçevesinde, çocuk ve ergenlik öncesi dönemdeki bireylerin depresyonla başa çıkma stratejilerini (örn. ruminasyon, dikkat dağınıklık) değerlendirmektir.

Özgülük'ün çalışması, tepki stillerinin ve problem çözme becerilerinin preadolesanlardaki depresif belirtiler ile ilişkisini test etmeye odaklanmıştır. Bu bağlamda, ölçek özellikle ruminatif ve dikkat dağınıklık tepki eğilimlerini belirleyerek, çocuk ruh sağlığı alanında önemli bir tanı ve araştırma aracı olarak konumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Tepki Stilleri, Ruminasyon, Depresyon, Depresif Belirtiler, Ergenlik Öncesi, Problem Çözme, Psikometrik Uyarlama, Çocuk Psikolojisi, Bilişsel Tepkiler

Yazarlar

Burcu Özgülük

Amaç

Çocuklarda Tepki Stilleri Ölçeği'nin birincil amacı, çocuk ve ergenlik öncesi dönemdeki bireylerin olumsuz duygusal durumlara, özellikle de üzüntü veya depresif hislere karşı sergiledikleri tipik tepki biçimlerini sistematik olarak ölçmektir. Bu tepki biçimleri genellikle ruminasyon (olumsuz duygulara ve bunların sonuçlarına odaklanma) ve dikkat dağınıklık (ilgi alanına başka aktivitelere yönlendirme) gibi stilleri içerir.

Ölçeğin uyarlanması, Türk kültüründe depresif belirtiler gelişiminde bilişsel tepki stillerinin rolünü inceleyen araştırmalara olanak sağlamıştır. Özgülük'ün çalışması, bu tepki stillerinin depresyonun şiddeti ve süresi üzerindeki yordayıcı gücünü belirlemeyi hedeflemiştir, böylece önleyici ve tedavi edici müdahale programlarının geliştirilmesine katkıda bulunulmuştur.

Yapı

Ölçek, Susan Nolen-Hoeksema tarafından geliştirilen Tepki Stilleri Teorisi (Response Styles Theory) üzerine kurulmuştur. Bu teoriye göre, bireylerin olumsuz ruh hallerine verdikleri tepkiler, ruh halinin süresini ve şiddetini etkileyen önemli bir faktördür. Ölçek genellikle iki ana yapısal

boyutu ölçer:

Ruminasyon (Ruminative Response Style): Üzüntü veya depresyon durumunda kişinin sürekli olarak bu duyguların nedenleri, sonuçları ve anlamı üzerine düşünmesi eğilimi.

Dikkat Dağınıklık (Distraction Response Style): Üzüntü veya depresyon durumunda kişinin dikkatini bilinçli olarak olumsuz duygulardan uzaklaştırarak başka aktivitelere yönlendirme eğilimi.

Çocuklarda Tepki Stilleri Ölçeği, ergenlik öncesi dönemde bu bilişsel ve davranışsal tepkilerin nasıl farklılaştığını ve depresyon riskini nasıl etkilediğini anlamak için kritik bir araçtır.

Geçerlik

Çocuklarda Tepki Stilleri Ölçeği'nin geçerlik çalışmaları, Özgülük (2009) tarafından yürütülen yüksek lisans tezinde detaylı olarak ele alınmıştır. Bir psikometrik uyarlama çalışması olarak, orijinal ölçeğin kültürel ve dilsel geçerliliğinin sağlanması için yan sıra, yapı geçerliliği ve ölçüt geçerliliği incelenmiştir.

Tez çalışmasında, ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek amacıyla diğer ilgili psikolojik yapılarla (örneğin, depresif belirtiler ve problem çözme becerileri) olan ilişkileri analiz edilmiştir. Yüksek ruminasyon puanlarının yüksek depresyon puanları ile korelasyon göstermesi, ölçeğin kuramsal yapıyla bağlantıyla ölçtüğünü destekler nitelikte bulunmuştur (detaylı korelasyon katsayıları için teze bakılmalıdır).

Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, Türk örnekleminde iç tutarlılığının değerlendirilmesine odaklanmıştır. Uyarlama sürecinde, ölçeğin alt boyutlarının (Ruminasyon ve Dikkat Dağınıklık) Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır.

Genellikle, bu tür uyarlama çalışmaları da kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılık katsayıları (genellikle .70 ve üzeri) beklenmektedir. Özgülük (2009) tezinde, ölçek maddelerinin ergenlik öncesi çocuklarda tutarlı yanıtlar verdiğini gösteren güvenilirlik sonuçlarının sunulmuştur, bu da ölçeğin kararlılığını ve hata payının düşükliğini işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Çocuklarda Tepki Stilleri Ölçeği'nin psikometrik uyarlama süreci, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk kültüründeki ergenlik öncesi örnekleme korunup korunmadığını belirlemek için faktör analizini içermiştir.

Bu analizler tipik olarak, ölçeğin iki ana boyutu (Ruminasyon ve Dikkat Dağınıklık) veya orijinal yapıya uygun diğer alt faktörleri doğrudan Açıklayıcı (AFA) ve/veya Doğrudan Faktör

Analizi (DFA) yöntemlerini içermiştir. Elde edilen faktör yükleri ve model uyum indeksleri, ölçeğin yapısal olarak geçerli olduğunu desteklemiştir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Kendini Değerlendirme Ölçeği (Self-Report Questionnaire)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Çocuklar ve Ergenlik Öncesi Bireyler

Age Group: 9-13 yaş aralığı (Tez başlama'na göre preadolesanlar)

Population Details: Ortaokul öğrencileri veya benzer yaş grubundaki preadolesanlar.

Test Methodology: Bilişsel tepki stillerini ölçmek amacıyla Likert tipi derecelendirme ile yanıtlanan maddelerden oluşur. Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir, ancak tipik olarak sıklık veya yokluk üzerinden puanlama yapılır.

Anahtar Kelimeler

Tepki Stilleri Teorisi, Depresyon Etiyolojisi, Çocuk Psikolojisi, Ruminasyon, Dikkat Dağınıklık, Depresif Belirtiler, Problem Çözme, Ergenlik Öncesi

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: ozgulukburcu@gmail.com

Correspondence Address: Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), Sosyal Bilimler Enstitüsü (Tez yazıldığı dönemdeki kurum).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, Burcu Özgülük'ün 2009 yılında tamamladığı yüksek lisans tezi kapsamında uyarlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için izinler ve ücret bilgisi, doğrudan sorumlu yazar (Burcu Özgülük) ile iletişime geçilerek öğrenilmelidir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi, araştırmacılar için aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [cocuklarda-tepki-stilleri-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Çocuklarda Tepki Stilleri Ölçeği'nin uyarlanması ve psikometrik özelliklerine dair temel referans kaynağıdır:

Özgülük, B. S. (2009). *Testing Response Styles Theory: The relationship of response styles and problem solving to the depressive symptoms of preadolescents*. (Master's thesis). Middle East Technical University Graduate School of Social Sciences, Ankara.

Tez erişim bağlantısı: tez.yok.gov.tr

Çocuklarda Tepki Stilleri Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır.